

Довизначення реальності молодшими підлітками –завсідниками соціальних мереж.

Положення про довизначення учбової задачі в процесі її вирішення, розроблене Ю.І.Машбицем легко екстраполюється практично на всі способи сприймання індивідом світу, інтериоризацію сигналів, інформації, проблем і под. І це зрозуміло, оскільки подібна діяльність є, за своєю суттю, співвідносною з сприйманням учбової задачі, аналізом її змісту та усвідомлення з подальшим прийняттям або відхиленням способів її вирішення. Оскільки наші органи чуттів дозволяють відчувати тільки частину впливів, які здійснює оточуючий світ на людське тіло, то людині доводиться постійно добудовувати та довизначати реальність, яка її оточує.

Якщо із тексту Ю.І. вийняти тезу про **учбову задачу**, залишивши лише просто **задачу**, а слово **учень** замінити словом **індивід**, то ми отримаємо наступний принцип: *"...зовнішній ... вплив під час перетворення на ... задачу підлягає особистісному опрацюванню. При цьому індивід додає до пропонованої задачі щось своє, хоч і не завжди усвідомлює це. Образно кажучи, фактично задача, яку розв'язує індивід є певною проекцією особистості на завдання ззовні ... вплив.."* (1, с.121-122)

В умовах життєдіяльності в реальному світі здійснене довизначення постійно перевіряється взаємодією з цим світом. Інша ситуація виникає при життєдіяльності в Інтернеті. Розглянемо цю проблему на прикладі спілкування в мережі. Таке спілкування може мати кілька різновидів:

1. Спілкування в мережі добре знайомих людей, які втратили можливість спілкуватись особисто (переїзд в іншу країну, місто і тп.) та з якихось причин не хочуть (або не можуть) використовувати вайбер. За своєю суттю така переписка є сучасним аналогом листування, пришвидченого в часі та розбитого на короткі повідомлення. Довизначення у цьому випадку є мінімальним, оскільки будь які висловлювання співрозмовниками можуть моментально уточнюватись.

2. Спілкування в мережі добре знайомих людей, які можуть легко спілкуватись особисто. Аналіз переписки молодших підлітків-однокласників, які живуть в сусідніх будинках, засвідчив, що найчастіше це певне квазіспілкування, яке полягає у передачі меседжів, які часто навіть не потребують реакції співбесідника. Підлітку просто необхідно комусь висловити свої почуття, поділитись образою або радістю, але у себе дома, він не знаходить відповідного слухача. Довизначення тут практично немає, оскільки немає й змісту, який співрозмовник повинен осмислювати.

3. Спілкування в мережі не знайомих людей. Це чи не найпоширеніший вид спілкування і його популярність серед молодших підлітків (при чому серед дівчаток він навіть більше поширений чим серед хлопчиків) пояснюється його повною анонімністю. Це до певної міри аналог давньовідомого феномену "розмови у вагоні потягу", коли незнайомі люди

зустрілись на короткий час і вилили один одного душу. Так само, блукаючи нетрями соціальних мереж, підліток знаходить когось, хто висловлює думки схожі на його власні, й на основі цієї зовнішньої схожості починається спілкування, яку багато хто з дітей розцінює як дружбу. Таке спілкування побудоване повністю на довизначенні реальності. Співбесідники нічого не знають один про одного, крім того, що "отримують", а по суті дофантазують, спираючись на переписку, нікнейм та аватарку. Кожен шукає і знаходить у друга з мережі те, що йому найбільше подобається. Символом такої дружби може бути традиційна українська лялька-мотанка, у якої, по-суті, немає обличчя, а тому, кожна дівчинка, яка гралась з такою лялькою, могла у своїй уяві представити те обличчя, яке вона хотіла бачити.

Однак, якщо довизначення реальності в грі з лялькою-мотанкою лише надавало дитині можливість побудувати ляльковий світ відповідно своїх потреб та сприяло розвитку уяви, то в ситуації із спілкуванням із співбесідником "без обличчя" в мережі, довизначення реальності не тільки спотворює цю реальність, але й може бути надзвичайно небезпечним, адже такий "друг" в мережі може виявитись злочинцем, який просто шукає жертву.

Використані джерела

1. Машбиць Ю.І. Довизначення учбової задачі як психологічний механізм навчання./Машбиць Ю.І.// Творча спадщина Г.С.Костюка та сучасна психологія. До 100-річчя від дня народження академіка Г.С.Костюка. Матеріали III з'їзду Товариства психологів України. – К.,2000. – С.121-122